

Ενορία η μεγάλη μας οικογένεια : Η Ενορία στην ιστορία

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

[GD_01_1](#) Στην εκκλησιαστική μας πραγματικότητα η μι-κρότερη ενότητα, ο πυρήνας της Εκκλησίας, είναι η Ενορία

Πρωτοπρεσβυτέρου ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ
Ομοτίμου Καθηγητού Πανεπιστημίου Αθηνών

γ) Η Ενορία στην ιστορία

Η Ενορία, με την πνευματικότητα και κοινωνικό-τητά της, ως χώρος αναπλάσεως και ανακαινίσεως της όλης ζωής, επέζησε -παρόλες τις μεταπτώσεις- σ' όλη την διάρκεια του Βυζαντίου - Ρωμανίας και της Μεταβυζαντινής περιόδου. Αναγεννητικές πνευ-ματικές κινήσεις, όπως του αγίου Συμεών του Νέου Θεολόγου († 1037), των Ησυχαστών (ιδ' αι.), των Κολλυβάδων (ιη' αι.) επαναπροσανατόλιζαν χριστοκεντρικά την πορεία της, ξαναφέροντας τον επίσκοπο -(πρεσβύτερο) ησυχαστή και θεραπευτή στη ζωή της εκκλησίας και θέτοντας την πνευματική ζωή (ως πο-ρεία θεώσεως) στο επίκεντρο των σκοπών της εκκλη-σιαστικής ζωής. Από το 1821 και εδώ, υπό την επί-δραση των δυτικοφρόνων διαφωτιστών και μάλιστα του Αδ. Κοραή, ο κληρικός θα εγκαταλείψει τον ησυχασμό, εγκλωβιζόμενος στον ευσεβισμό και την ηθι-κολογία.

Κατά την Δουλεία, στα πλαίσια της ενορίας ανα-πτύχθηκε ο κοινοτισμός και συνεχίσθηκε η παράδοση της κοινωνικής υπάρξεως της Ορθοδοξίας. Η κοινο-τική οργάνωση της υπόδουλης Ρωμηοσύνης δεν ήταν κάτι το νέο. Ήταν ο ορθόδοξος κοινοτισμός, με θεμέ-λια καθαρά πνευματικά και όχι ορθολογικά. Η Δου-λεία μάλιστα λειτούργησε σαν πρόκληση για την επι-στροφή στην πρωτοχριστιανική κοινότητα, με την σύσφιγξη των σχέσεων των Ρωμηών και ανάπτυξη της αδελφικότητας στη ζωή τους. Στην Δουλεία συνέ-βη δηλαδή, σε μεγαλύτερο βαθμό και ένταση, αυτό που παρατηρείται και σήμερα ακόμη στον χώρο της ρωμαίικης διασποράς. Βέβαια, στην διαμόρφωση αυ-τή της ζωής συνέβαλαν τα μοναστήρια, που συνέχι-σαν την λειτουργία τους μέσα και έξω από τα αστικά κέντρα, όπως στη Ρωμανία / Βυζάντιο, και προσέφε-ραν αυθεντικά θεμέλια κοινωνικότητας. Οι υπόδουλοι Ρωμηοί, μέσα στα ενοριακά πλαίσια, είχαν ισχυρά ανεπτυγμένη τη συνείδηση του αδελφού και γι' αυτό ως αδελφοί προσφωνούνταν μεταξύ τους. Το 1835 ο Κ. Οικονόμος θα παρατηρήσει με παράπονο, ότι η νέα

κουλτούρα της Ευρώπης παραμέρισε το «αδελφέ», ει-σάγοντας στη ζωή των Ρωμηών το φράγκικο «Κύριε» (MONSIEUR, MEIN HERR, SIGNORE κ.λπ.).

Στην Δουλεία η Ενορία έκλεινε μέσα της όλη τη ζωή της Κοινότητας. Και οι συντεχνίες, με τους Α-γίους - Προστάτες τους, τον Ναό είχαν ως κέντρο και αφετηρία της δραστηριότητάς τους. Η Ενορία διακρατούσε την πνευματική ζωή, κατεύθυνε τον πνευμα-τικό αγώνα, οδηγούσε στην μετάνοια και στην συνα-δέλφωση, ιδιαίτερα κατά την Μ. Τεσσαρακοστή και το Πάσχα, με την αλληλοσυγχώρηση. Όλα τα κοινω-νικά γεγονότα είχαν ως κέντρο και αφετηρία την Θεία Ευχαριστία και τον Ναό. Δραστηριότητες της αγροτι-κής ζωής (σπορά, όργωμα, θέρισμα, συγκομιδή καρ-πών), η «ξέλαση» (συμπαράσταση στις γεωργικές δουλειές εκείνων που είχαν κάποια ανάγκη), η παι-δεία, με δάσκαλο κατά κανόνα τον Παπά - εφημέριο, τα ατομικά γεγονότα, που γίνονται και κοινωνικά (γέννηση, βάπτισμα, γάμος, κηδεία), τα πανηγύρια στη μνήμη των Αγίων, σε συνδυασμό με εμποροπανηγύ-ρεις κ.τ.ό. Και πάνω απ' όλα, ή καλύτερα μέσα σε ό-λα, ο Παπάς, Πνευματικός Πατέρας - Φίλος - Αδελ-φός - Σύμβουλος - Συμπαραστάτης.

Δεν είναι, συνεπώς, καθόλου ανερμήνευτη η άγρια πολεμική των Φράγκων - Βαυαρών, των δυτικών Μισσιοναρίων και των φραγκευμένων συνεργατών τους Ελλήνων εναντίον των Μοναστηριών, των Μοναχών και των παραδοσιακών Κληρικών της Ρωμηοσύνης. Γιατί γνώριζαν καλά, ότι μέσω αυτών διασωζόταν ο πολιτισμός (κοινοτισμός) της Ρωμηοσύνης, που ήθε-λαν να καταστρέψουν, για να επιτευχθεί η εκφράγκευσή μας. Αν σκεφθούμε, πως στα 1833 βρέθηκαν κά-που 600 Μοναστήρια στη μικρή ελεύθερη Ελλάδα, της Στερεάς και του Μοριά, σημαίνει πως δίπλα σε κάθε μεγαλοχώρι υπήρχε και ένα ή περισσότερα Μο-ναστήρια, που λειτουργούσαν, παρά τα αντίθετα από την πλευρά των εχθρών της Ρωμηοσύνης λεγόμενα, σαν πνευματικά νοσοκομεία και κολυμβήθρα αναγεν-νήσεως για τους Ραγιάδες. Και αυτό το γνώριζε καλά η Φραγκιά. Γιατί χιλιάδες (φαινομενικά) περιηγητές και στην ουσία κατάσκοποι της αλώνιζαν σ' όλη τη διάρκεια της Δουλείας την Ρωμαίικη Ανατολή και γνώριζαν κάθε λεπτομέρεια της ζωής της. Κατά τον καλό γνώστη της ιστορίας μας αείμνηστο βρετανό ιστορικό Στήβεν Ράνσιμαν ήταν ευτυχή τα χωριά, που είχαν την τύχη να έχουν κοντά τους Μοναστήρι, για-τί αυτό διακρατούσε την ταυτότητα των Ρωμηών και λειτουργούσε ως χώρος πνευματικού και εθνικού αναβαπτισμού τους.

Η καταστροφική μανία των Δυτικών και των Δυτικοπλήκτων κατά των Μοναστηριών χρησιμοποίησε το όπλο, είτε του κλεισίματός τους, είτε της αχρηστεύσεώς τους, με την μεταβολή της λειτουργίας και προσφοράς τους. Το τελευταίο σήμαινε εξομοίωση του ρωμαίικου μοναχισμού με τον δυτικό μοναχισμό,

την μετάθεσή του δηλαδή από τον πνευματικό, θερα-πευτικό και αναγεννητικό του ρόλο σε παράγοντα κοινωνικής ωφελείας και κοινωνικού ακτιβισμού, κα-τά τα φραγκικά πρότυπα (πρβλ. τα παπικά μοναχικά τάγματα). Σύντομα δε, θα οδηγηθούμε στον «κοσμικό μοναχισμό» διαφόρων οργανωμένων ομάδων, που βά-ση τους δεν θα είναι η αποστολικοπατερική αποστο-λή του μοναχισμού, αλλά η κοινωνική ιεραποστολή και προσφορά κατά τα δυτικά πρότυπα. Έτσι έχασε και η Ενορία την επαφή της, ιδίως στα αστικά κέν-τρα, με το Μοναστήρι και χάθηκε το πρότυπο διαμορ-φώσεως και της ενοριακής ζωής, η οποία προσαρμόσθηκε στις κοινωνικές απαιτήσεις της εποχής και στα δυτικά πλαίσια αναπτύξεώς της. Οι συντηρητικοί της εποχής (ΙΘ' αι.) έπεσαν θύματα της δυτικής αντιμοναστικής προπαγάνδας και συνέβαλαν και αυτοί στην δημιουργία μιας «Νεοελληνικής Εκκλησίας» (κατά τον όρο του Κ. Οικονόμου) ερήμην του παραδοσια-κού μοναχισμού και των πνευματικών προϋποθέσεών του.

ΠΗΓΗ: “ΕΝΟΡΙΑ – Η μεγάλη μας οικογένεια”

Πρωτ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ «ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΥΨΕΛΗ»

Πηγή: impantokratoros.gr